

RO

RO

RO

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 25.6.2010
COM(2010)330 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI CĂTRE PARLAMENTUL
EUROPEAN**

**privind progresele referitoare la măsurile menite să garanteze securitatea aprovizionării
cu energie electrică și investițiile în infrastructuri**

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN

privind progresele referitoare la măsurile menite să garanteze securitatea aprovizionării cu energie electrică și investițiile în infrastructuri

I. INTRODUCERE

Prezentul raport îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 9 din Directiva 2005/89/CE (denumită în continuare „directiva”) din 18 ianuarie 2006 privind măsurile menite să garanteze siguranța aprovizionării cu energie electrică și investițiile în infrastructuri. Raportul subliniază progresele realizate de statele membre în privința punerii în aplicare a directivei și schimbările cheie în monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică.

Scopul directivei este de a stabili măsuri menite să garanteze securitatea aprovizionării cu energie electrică, de a asigura un nivel corespunzător al capacității de producție pentru a garanta un echilibru adecvat între cerere și ofertă, precum și de a stabili un nivel corespunzător de interconexiune între țările Uniunii Europene. În plus, directiva instituie un cadru în interiorul căruia statele membre definesc politici transparente, stabile și nediscriminatorii în materie de securitate a aprovizionării, compatibile cu o piață internă competitivă a energiei electrice. Directiva completează măsurile deja stabilite prin Directiva 2003/54/CE privind energia electrică și prin Regulamentul 1228/03 privind schimburile transfrontaliere de energie electrică. Considerate laolaltă, dispozițiile textelor legislative respective furnizează un set de norme de bază coerente privind aspectele majore care contribuie la asigurarea adecvării capacității de producție și de transport.

II. CONSTATĂRI DETALIATE

ARTICOLUL 3: DISPOZIȚII GENERALE

Dispozițiile directivei urmăresc asigurarea unui nivel ridicat de securitate a aprovizionării cu energie electrică, prin stabilirea unui climat favorabil de investiții și prin definirea rolurilor și responsabilităților autorităților competente și ale tuturor actorilor implicați. În acest sens, statele membre trebuie să ia în considerare factori precum necesitatea stabilirii unui mediu de reglementare stabil, promovarea energiei din surse regenerabile (denumită în continuare „ESR”) și necesitatea întreținerii periodice și a reînnoirii rețelelor de energie electrică.

În general, statele membre au transpus în mod adecvat articolul în cauză, fie prin noi cerințe legislative, fie prin utilizarea dispozițiilor altor directive care vizează aceleași obiective. Dispozițiile directivei vor fi consolidate prin cel de-al treilea pachet privind piața internă a energiei (denumit în continuare „al treilea pachet”), care necesită consolidarea cooperării dintre administratorii rețelelor de transport într-o serie de sectoare, în special în ceea ce privește planificarea investițiilor. De asemenea, al treilea pachet înființează Rețeaua europeană a operatorilor de sisteme de transport de energie electrică (ENTSO-E), ale cărei sarcini constau în a elabora planuri de dezvoltare a rețelei, a iniția modelarea rețelei integrate și a elabora scenarii și evaluări ale rezilienței și adecvării sistemului integrat. Planurile de dezvoltare trebuie să fie suficient de orientate spre viitor pentru a permite identificarea din timp a lacunelor în materie de investiții, mai ales în ceea ce privește capacitățile transfrontaliere.

Totuși, există în continuare o serie de obstacole majore pe piața europeană. Riscurile legate de prețuri reprezintă un aspect-cheie în ceea ce privește fezabilitatea proiectelor de investiție. Coexistența unor

piețe deschise de energie și a unor prețuri reglementate ale energiei este în continuare destul de des întâlnită în rândul statelor membre: mai mult de jumătate din statele membre au prețuri reglementate¹. Sistemele de prețuri reglementate care au un caracter general și nu sunt transparente și orientate exclusiv spre consumatorii vulnerabili nu sunt considerate indispensabile. Adeseori, tarifele reglementate nu reflectă nivelurile prețului en gros, ceea ce poate avea un efect defavorabil asupra investițiilor în capacități de producție noi. Pe termen mediu, acest aspect ar putea compromite securitatea aprovizionării cu energie electrică.

Actualizarea sau reînnoirea activelor de producție și a activelor rețelei de energie electrică, în special în legătură cu îndeplinirea obiectivelor ESR, vor necesita investiții considerabile în următorii ani. Investițiile respective vor trebui finanțate, ceea ce înseamnă că investitorii trebuie să fie siguri că își vor recupera costurile marginale pe termen lung. Cea mai mare parte a finanțării va proveni aproape sigur de pe piață. Modul în care măsurile privind obiectivele în materie de energie din surse regenerabile (ESR) interacționează cu piața globală de energie electrică și modul în care administratorii rețelelor de transport dezvoltă rețeaua vor deveni din ce în ce mai importante. O piață europeană de energie electrică integrată, activă și lichidă poate contribui la reducerea volatilității prețurilor și poate atrage investiții care vor crește integrarea pieței interne a energiei electrice.

ARTICOLUL 4: SECURITATEA ÎN EXPLOATAREA REȚELEI

În ceea ce privește securitatea în exploatarea rețelei, directiva prevede că statele membre sau autoritățile competente se asigură că operatorii sistemelor de transport (OST) stabilesc normele și obligațiile minime de exploatare în domeniul securității rețelei și că operatorii sistemelor trebuie să respecte normele respective. În special, statele membre se asigură că operatorii sistemelor de transport interconectate și operatorii sistemelor de distribuție (OSD) fac schimb de informații cu privire la funcționarea rețelelor. Printre alte cerințe, se prevăd obligații privind îndeplinirea obiectivelor de performanță în termeni de calitate a aprovizionării și de securitate a rețelei.

Operatorii rețelelor de energie electrică sunt cei care soluționează eventualele perturbări ale aprovizionării cu energie electrică. Transparența și schimbul de informații cu alți administratori de rețele sunt foarte importante. O coordonare mai bună reduce riscul producerii de pene de curent și protejează consumatorii europeni. Capacitatea de interconectare între OST joacă un rol deosebit de important în menținerea și îmbunătățirea securității sistemului în timpul nefuncționării generatorului. Defecțiunile rețelelor și penele de curent din 2003 și 2006 au fost provocate sau amplificate de coordonarea insuficientă în operarea rețelei și de absența legăturilor dintre rețelele de energie electrică. Aceste probleme au indicat în mod clar limita cooperării voluntare.

În majoritatea statelor membre, normele de operare a rețelei sunt elaborate de OST dintr-o perspectivă tehnică, cu un sistem de aprobare care implică autoritățile de reglementare și/sau guvernul. În toate statele membre, criteriile pentru securitatea operării rețelei în cazul procedurilor de operare în regim de urgență sunt definite în prealabil și există dispoziții privind cooperarea cu OST din țările învecinate în aspecte cu relevanță pentru securitatea operării. De exemplu, în Republica Cehă, Luxemburg, Portugalia și Republica Slovacă, guvernul deține un rol explicit în realizarea și dezvoltarea securității operării.

Directiva 2005/89/CE privind energia electrică impune ca OST și, după caz, OSD, să stabilească și să îndeplinească obiectivele de performanță în termeni de calitate a aprovizionării și de securitate a sistemului. În 2008, CEER a efectuat un exercițiu de comparare a calității aprovizionării cu energie

¹ http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/benchmarking_reports_en.htm

electrică². Studiul a relevat faptul că toate statele membre monitorizează întreruperile neplanificate care durează mai mult de trei minute și, în general, continuitatea aprovizionării cu energie electrică în Europa se îmbunătățește pe măsură ce numărul de minute pierdute pe an de clienți scade aproape încontinuu din anul 2002. În plus, studiul a arătat că majoritatea statelor membre colectează informații privind cauza întreruperilor. Astfel cum era de așteptat, continuitatea aprovizionării este mai bună în regiunile urbane față de cele rurale. Totuși, se continuă lucrările alături de Comitetul European de Standardizare Electrotehnică (CENELEC) cu privire la dezvoltarea indicatorilor armonizați de continuitate, în scopul ameliorării eficienței continuității sistemelor de monitorizare a aprovizionării cu energie electrică.

Comisia convoacă reuniuni bienale ale Comitetului pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică, în cadrul cărora sunt luate în discuție perspectivele privind consumul de energie electrică estival și hibernal. Obiectivul reuniunilor constă în schimbul de informații cu scopul de a spori gradul de conștientizare cu privire la problemele potențiale legate de aprovizionare. Raportul privind perspectivele sezoniere (vară sau iarnă) este elaborat la nivel european și prezintă rezumatul bilanțurilor energetice naționale sau regionale dintre previziunile privind producția de energie electrică și cererea săptămânală maximă pentru perioada următoare de vară/iarnă. Dacă situația o impune, Comisia poate institui ad hoc „*cellules de vigilance*” (celule de vigilență) pentru perioadele critice, cu scopul de a asigura schimbul rapid de informații între țările învecinate și operatorii sistemelor de transport. O astfel de „*cellule de vigilance*” a fost instituită în timpul lunilor de vară în perioada 2007-2009. Principala concluzie care s-a desprins în urma reuniunilor din perioada 2007-2009 este aceea că, în majoritatea statelor, echilibrul dintre producție și sarcină la nivel național este considerat în general adecvat pentru a garanta funcționarea în siguranță a sistemului în condiții normale. În condiții meteorologice severe sau în alte perioade determinate care prezintă un risc potențial de penurie electrică, se pun în aplicare măsuri de atenuare – importurile necesare fiind realizabile din punct de vedere al capacității actuale de interconectare.

Al treilea pachet a sporit îndatoririle autorităților de reglementare de a include monitorizarea și revizuirea performanței anterioare a normelor de siguranță și de fiabilitate a rețelei, precum și stabilirea sau aprobarea standardelor și cerințelor de calitate a serviciilor și aprovizionării sau contribuția la realizarea acestui obiectiv împreună cu alte autorități competente. De asemenea, autoritățile de reglementare au datoria de a garanta aderarea OST și a OSD la responsabilitățile care le revin în temeiul directivei, inclusiv garantarea faptului că rețelele pot respecta cereri rezonabile de energie electrică. În plus, la nivelul transportului, autoritățile de reglementare au datoria să monitorizeze planurile de investiții ale OST și compatibilitatea acestora cu planul de dezvoltare a rețelei la nivel comunitar, inclusiv evaluarea ENTSO-E în ceea ce privește adecvarea capacităților de producție.

ARTICOLUL 5: MENȚINEREA ECHILIBRULUI ÎNTRE OFERTĂ ȘI CERERE

Pentru a menține echilibrul între ofertă și cerere, statele membre trebuie să adopte măsuri adecvate pentru a păstra un echilibru între cererea de energie electrică și capacitatea de producție disponibilă. Aceasta se realizează prin încurajarea stabilirii unui cadru pentru piața en gros care furnizează semnale corespunzătoare privind prețul pentru producție și consum, precum și prin solicitarea adresată OST de a asigura menținerea unui nivel corespunzător al capacității de producție de rezervă în scopul echilibrării și/sau de a lua măsuri echivalente bazate pe piață.

² Al patrulea raport de analiză comparativă privind calitatea aprovizionării cu energie electrică Ref. C08-EQS-24-04, 10 decembrie 2008. Studiul nu a furnizat informații privind Irlanda, Grecia, Bulgaria, Cipru, Letonia, Malta sau Republica Slovacă.

Cererea de energie electrică

Tendențele pe care le înregistrează cererea de energie electrică, astfel cum au fost prezentate de Comisia Europeană în cea de-a doua revizuire strategică a politicii energetice³, indică o cerere tot mai mare de energie electrică, care este coerentă cu previziunile părților interesate din Europa din industria energiei electrice, deși la un nivel oarecum mai scăzut. Comisia apreciază că, în contextul actualelor tendințe și politici, creșterea anuală a cererii de energie va fi de aproximativ 1% în următorii 20 de ani⁴. Previziunile ENTSO-E privind adecvarea sistemului⁵ publicate recent indică faptul că se așteaptă o creștere a cererii de energie electrică, majoritatea statelor membre raportând o creștere a sarcinii suficient de importantă după 2015.

Creșterea anuală medie a sarcinii ENTSO-E	2010 - 2015	2015 - 2020	2020 - 2025
ianuarie ora 19:00	1,32%	1,45%	1,21%
iulie ora 11:00	1,49%	1,66%	1,32%

Sursa informațiilor: Raportul ENTSO-E de previziune a adecvării sistemului

Previziunile trebuie corelate cu recenta criză economică, întrucât aceasta a provocat în întreaga Europă scăderi bruște ale cererii de energie electrică. An după an, consumul lunar de energie electrică la nivelul UE a scăzut cu mai mult de 5%, 10%, 6% și 5% în martie, aprilie, mai și, respectiv, iunie 2009. Consumul european de energie electrică a scăzut chiar la un minim istoric în iunie 2009, și anume -23% în comparație cu începutul anului⁶. Scăderea consumului de energie electrică s-a menținut la același plafon, ulterior înregistrându-se o creștere; totuși, valorile acestuia au rămas substanțial mai reduse în comparație cu anii anteriori.

O serie de țări cum ar fi Germania, Franța, Polonia și Portugalia anticipează influența programelor de economisire a energiei și a tehnologiei mai eficiente asupra creșterii consumului lor de energie. Alte state au remarcat că tranziția la sisteme de energie cu emisii reduse de carbon poate crește consumul de energie electrică, în special în ceea ce privește consumul înregistrat de pompele termice și de vehiculele electrice.

Economisirea directă de energie și investițiile în eficiență energetică reprezintă unele dintre cele mai rentabile modalități de a compensa creșterile viitoare ale cererii. În conformitate cu obligațiile prevăzute de Directiva 2006/32/CE privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice, toate statele membre au pregătit Planuri naționale proprii de acțiune în domeniul eficienței energetice (PNAEE), cu o enumerare detaliată a acțiunilor și măsurilor. Astfel cum indică analiza PNAEE-urilor efectuată de Comisia Europeană, pe lângă măsurile directe de finanțare cum ar fi subvențiile și sistemele de împrumut, o serie de state membre planifică sau au pus deja în aplicare reduceri fiscale pentru investiții în eficiența energetică în anumite sectoare (de exemplu sectorul locuințelor, industrie etc.) și utilizează taxarea energiei pentru a încuraja direct economisirea în alte cazuri. Pe termen mediu, punerea în aplicare, în mod eficient, a măsurilor de acest tip va fi esențială pentru asigurarea securității aprovizionării cu energie electrică.

³ http://ec.europa.eu/energy/strategies/2008/doc/2008_11_ser2/strategic_energy_review_wd_future_position2.pdf

⁴ Tendențe în orizontul anului 2030 – actualizare în 2007; http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/en_GB/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=KOAC07001

⁵ www.entsoe.eu/fileadmin/user_upload/_library/publications/entsoe/outlookreports/SAF_2010-2025_final.pdf

⁶ Pentru analiza detaliată, a se vedea rapoartele trimestriale privind piețele de energie electrică din Europa la următoarea adresă de internet: http://ec.europa.eu/energy/observatory/electricity/electricity_en.htm

Pe termen lung, probabil că rolul energiei electrice în consumul final de energie va continua să crească. Deciziile adoptate în prezent sunt esențiale pentru a garanta că se poate ajunge la reducerile de emisii de carbon necesare după 2020, cu scopul de a aborda în mod eficient provocarea reprezentată de schimbările climatice. Provocarea adresată factorilor de decizie este de a garanta că piețele de energie din Europa, atât cele reglementate cât și cele nereglementate, pot oferi un mediu care să permită investitorilor să întreprindă investițiile majore de capital necesare. În plus, un sprijin adecvat va fi necesar pentru a dezvolta tehnologii destinate a furniza soluții cu emisii scăzute sau fără emisii de carbon în sectorul energiei electrice.

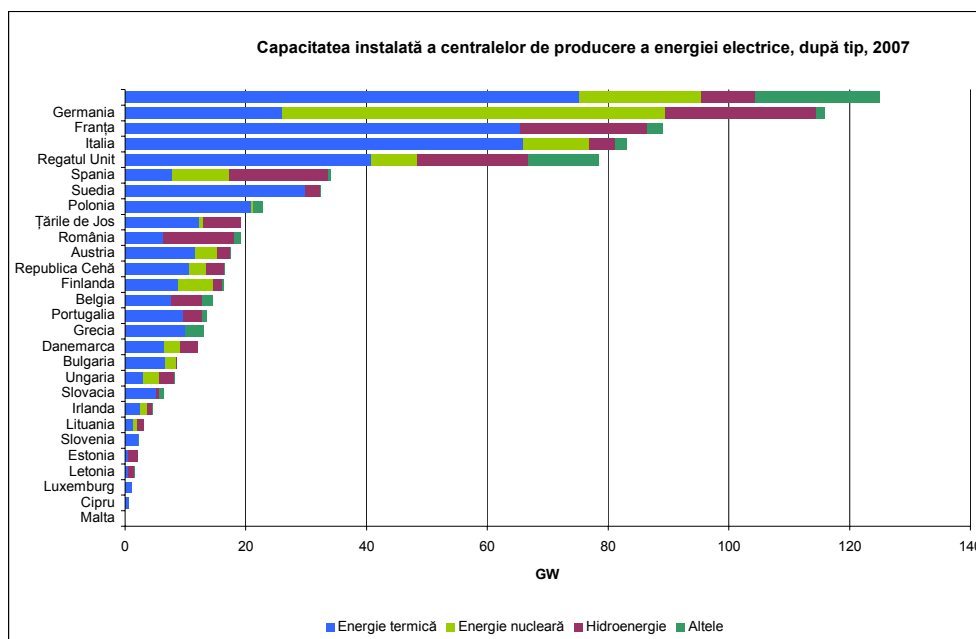
Adecvarea producției de energie electrică

Între anii 1997 și 2007, capacitatea instalată de producție a energiei electrice la nivelul UE-27 a crescut cu 18%, ajungând până la 779 GW. Capacitatea instalată a centralelor termice a crescut cu 16%, capacitatea hidrocentralelor a crescut cu 5% și s-a înregistrat o creștere de 11 ori a producției de energie din surse regenerabile (ESR)⁷. Conform celor mai recente date furnizate de Asociația europeană pentru energia eoliană⁸, instalațiile pe bază de energie regenerabilă reprezintă 61% din totalul instalațiilor noi în anul 2009, care este al doilea an consecutiv în care majoritatea instalațiilor noi de producție a energiei electrice exploatează ESR. În anul 2009, investițiile în parcuri eoliene la nivel comunitar au fost de 13 miliarde EUR, sumă care corespunde unei capacități eoliene noi de aproximativ 10,2 GW sau 39% din noua capacitate globală de producție a energiei electrice. Integrarea la scară largă a producției de energie eoliană offshore va ridica probleme considerabile la nivelul pieței interne în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii, echilibrarea și recuperarea costurilor.

În ciuda creșterii ponderii ESR, producția de energie electrică în centrale termice continuă să furnizeze cea mai mare parte a energiei electrice la nivelul UE. În 2007, cea mai mare parte a capacității instalate totale la nivelul UE-27 era furnizată de centrale termice (58%), urmată de hidrocentrale (18%) și centrale nucleare (17%), în timp ce capacitatea altor instalații ESR (cu excepția hidroenergiei) reprezenta un procent de 7% în 2007 în comparație cu 1% în 1997.

⁷ Pentru detalii, a se vedea de asemenea Raportul anual din 2009 al observatorului pieței energiei al Comisiei Europene, SEC(2009) 1734

⁸ <http://www.ewea.org/fileadmin/emag/statistics/2009generalstats/>

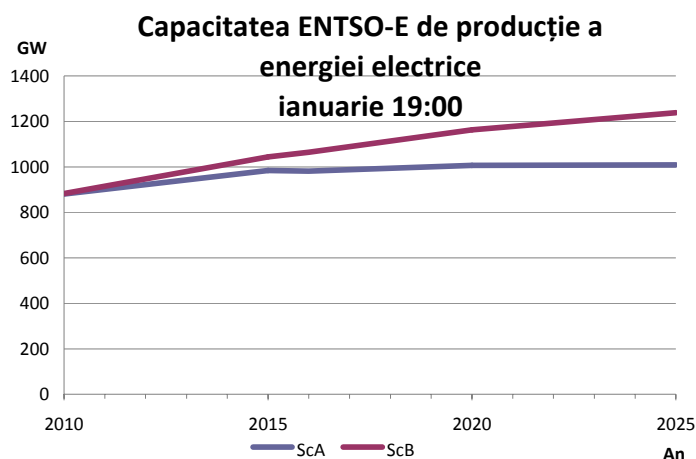
	(GW)										
EU-27	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Total	658	671	683	695	704	716	728	737	747	762	779
Energie termică	386	393	400	407	410	412	424	427	432	440	449
Energie nucleară	133	136	138	137	137	138	137	136	135	134	133
Hydroenergie	134	134	136	137	139	142	137	138	139	140	140
Altele	5	7	10	13	18	24	29	35	41	48	57

Sursa informațiilor: Eurostat

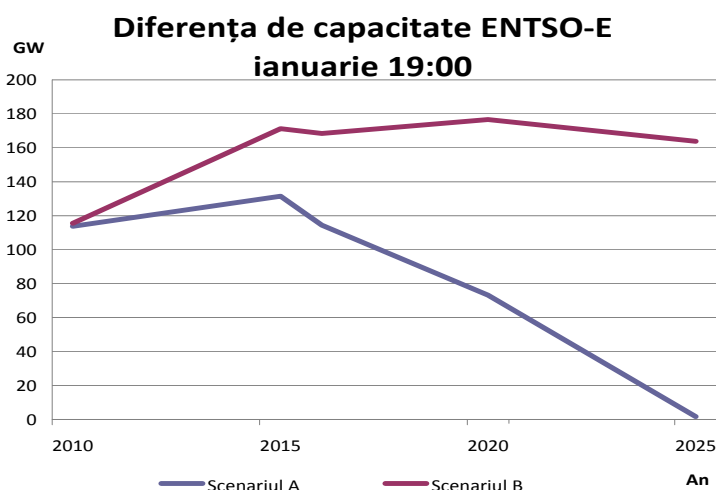
Până în prezent, capacitatea de producție a energiei electrice la nivelul UE a ținut pasul cu cererea în continuă creștere. O analiză detaliată realizată de ENTSO-E în cadrul previziunii pe tema adecvării sistemului sugerează că va exista o capacitate suficientă de producție a energiei electrice pentru perioada 2010- 2025. Totuși, rapoartele naționale prezentate de statele membre indică faptul că, la nivel național, adecvarea producției de energie electrică depinde de ipoteze importante, în special de prelungirea duratei de existență a unităților actuale. Fără înlocuirea actualelor unități de producție a energiei electrice, ar fi necesară o capacitate suplimentară de 100-300 GW între 2009 și 2025.

Raportul privind adecvarea sistemului elaborat de ENTSO-E sugerează o creștere a capacității nete de producție a energiei electrice în ambele scenarii ale acestuia [conservator (ScA) și cea mai bună estimare (ScB)], astfel cum sunt prezentate în figura de mai jos⁹:

⁹ Aceasta include UE-27, la care se adaugă alți membri ENTSO-E.

Adecvarea producției de energie electrică poate fi evaluată prin compararea diferenței dintre cerere și capacitatea disponibilă în mod cert, la care se face referire prin sintagma „diferență de capacitate” (*remaining capacity*). Tabelul de mai jos arată faptul că diferența de capacitate este pozitivă; totuși, dat fiind nivelul scăzut al dezvoltării noului sistem de generare a energiei în conformitate cu scenariul A, nivelul scade brusc după 2015.

Este clar faptul că adecvarea producției de energie electrică va varia între statele membre, iar în cadrul fiecărei jurisdicții vor exista circumstanțe diferite pentru segmentele de producție a energiei electrice de bază, de valoare medie și superioare. Este important să se ia în considerare nu numai instalațiile noi de producție a energiei electrice, ci și vârsta actualelor centrale de producție a energiei electrice.

Cea de-a doua revizuire strategică a politicii energetice a oferit o descriere detaliată a vârstei capacității operaționale de producție a energiei electrice. Pe scurt, la sfârșitul anului 2008, majoritatea producătorilor europeni de gaz aveau o vechime mai mică de 5 ani. Totuși, majoritatea centralelor pe cărbune și a centralelor nucleare erau mai vechi de 21 de ani. Multe dintre acestea se apropie de data dezafectării, care este în jur de 40 de ani sau mai mult de la începutul exploatării, în funcție de tipul de producție de energie. Îmbinarea necesității înlocuirii centralelor vechi cu procentul în creștere de instalații de producție a energiei bazate pe ESR, în special energia eoliană on- și off-shore, ca rezultat al angajamentelor pentru orizontul 2020 și al Directivei 2001/80/CE privind marile instalații de combustie, reprezintă o provocare semnificativă pentru administratorii rețelelor în anii care urmează

în ceea ce privește compensarea și adecvarea rețelei. După 2015, vor fi necesare investiții suplimentare în ceea ce privește capacitatea de producție a energiei electrice pentru a menține un nivel corespunzător al adecvării. ERGEG și-a exprimat îngrijorarea privind faptul că investițiile necesare deja avute în vedere ar putea fi întârziate de criza financiară, pe motiv că viabilitatea economică a proiectelor respective este pusă sub semnul întrebării din cauza cererii mai scăzute de energie electrică.

Majoritatea țărilor permit ca adecvarea producției de energie electrică să se realizeze la nivelul pieței. Totuși, Directiva 2005/89/CE stabilește o serie de măsuri posibile pe care statele membre le pot folosi pentru a garanta securitatea aprovizionării cu energie electrică. Astfel de intervenții pot fi considerate ca fiind suplimentare procedurii cererii de ofertă inclusă în Directiva 2003/54/CE. Articolul 7 din Directiva 2003/54/CE prevede deja că procedura de cerere de ofertă trebuie utilizată numai în ultima instanță, în cazul în care procesul de autorizare nu a reușit să conducă la o capacitate suficientă pentru a satisface cererea.

Cererea de ofertă constituie o intervenție majoră pe piață, care poate conduce la denaturări între capacitățile existente și cele noi și la eșecul ciclului de investiții în care este posibil ca producătorii să refuze să investească dacă un ofertant care se prezintă ulterior ar putea să reducă în mod substanțial valoarea investiției acestora. Aproape întotdeauna abordările naționale au o serie de efecte asupra piețelor învecinate. O licitație pentru o nouă capacitate de producție de energie electrică lângă frontiera cu o țară învecinată poate influența de asemenea comportamentul legat de investiții din statul respectiv (relocarea investițiilor planificate) și poate avea efecte asupra comerțului transfrontalier. Prin urmare, achiziția prin ofertare trebuie utilizată numai ca ultimă soluție pentru a preveni penuria fizică a aprovizionării cu energie electrică, în situația în care nu există nicio altă posibilitate de garantare a capacității necesare la momentul indicat al posibilei penurii. O serie de state membre (Spania, Italia, Grecia, Danemarca și Irlanda) au utilizat diferite sisteme pentru a furniza capacități de producție a energiei electrice.

Totuși, în cazul capacității de producție ESR, situația este diferită din perspectiva cererii de oferte, deoarece în majoritatea cazurilor acest tip de producție nu este viabil sub raport economic fără stimulente speciale. Prin urmare, procedurile de achiziții prin ofertare sunt folosite frecvent de statele membre. Producția de energie eoliană devine un adaos vizibil adus mixului de generare a energiei electrice la nivelul UE, iar utilizarea procedurilor de achiziție prin ofertare pentru promovarea acesteia trebuie, în general, să meargă mână în mână cu evaluarea atentă a efectului asupra pieței.

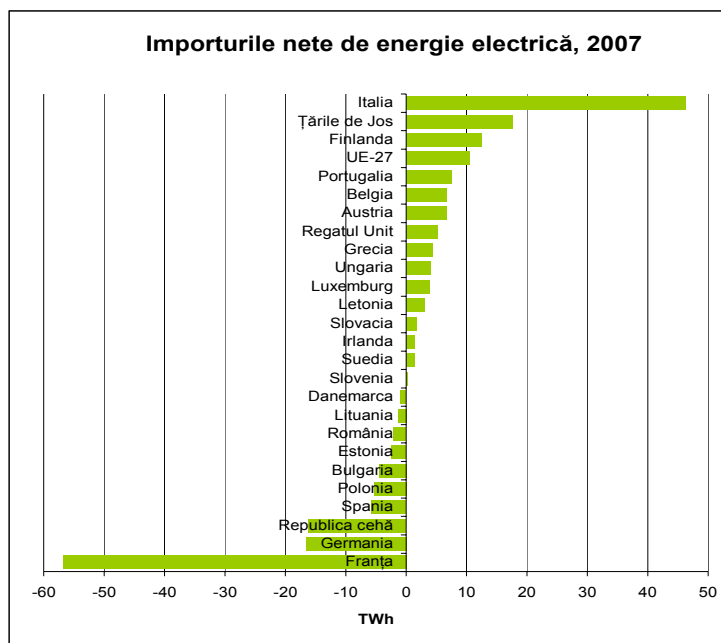
ARTICOLUL 6: INVESTIȚII ÎN REȚELE

Statelor membre li se solicită stabilirea unui cadru de reglementare care să trimită semnale favorabile pentru investiții atât operatorilor sistemelor de transport, cât și operatorilor sistemelor de distribuție pentru a-și dezvolta rețelele în vederea satisfacerii cererii previzibile a pieței. În plus, cadrul respectiv trebuie să faciliteze întreținerea și reînnoirea rețelei, dacă este necesar. Cu excepția Țărilor de Jos și a României, nu a fost necesar ca statele membre să modifice legislația existentă în materie de energie în vederea punerii în aplicare a dispoziției respective.

Consolidarea rețelei poate fi necesară pentru a permite centralelor electrice să producă la capacitate maximă și să transporte energia electrică de la producători la consumatori. Iarna anului 2009 a evidențiat fragilitatea rețelelor de energie electrică existente în fața consumului crescut de energie electrică. Totuși, consolidările rețelei pot fi afectate în mod negativ de procedurile lungi de planificare și de acordare a autorizațiilor la nivel național. În majoritatea statelor membre, operatorii rețelelor sunt obligați, fie prin legislație fie prin autorizație, să dezvolte și să întrețină rețeaua în conformitate cu necesitățile și cerințele de garantare a securității în operare și a securității aprovizionării cu energie electrică pe termen lung, costurile investițiilor fiind recuperate prin tarife de transport sau de

distribuție. Directiva impune ca operatorii sistemelor de transport sau, după caz, operatorii sistemelor de distribuție să stabilească și să îndeplinească obiectivele de performanță în termeni de calitate a aprovizionării și de securitate a rețelei. Aceasta implică introducerea stimulentei de reglementare pentru a investi în rețele eficiente și efective. Astfel cum a fost raportat de statele membre, această cerință a fost pusă în aplicare de majoritatea țărilor începând din 2008.

În mod obișnuit, energia electrică este produsă la distanțe mici față de punctele de consum. Totuși, caracteristicile fizice ale energiei electrice permit transmiterea instantanee a acesteia la distanțe mari, facilitând astfel comerțul transfrontalier. Politicile naționale privind capacitatea de producție a energiei electrice se combină cu capacitățile de interconectare existente. O serie de state membre au ales să nu investească în producția de energie electrică la nivel local, ci să se bazeze pe contractele de interconectare și aprovizionare încheiate cu statele vecine:

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
UE-27	2,9	-0,9	11,2	19,6	4,8	12,5	-1,7	-7,3	11,3	3,5	10,5
Primii-5 exportatori	-74,7	-67,8	-72,3	-87,4	-87,9	-91,8	-100,0	-95,4	-96,3	-111,7	-99,3
Primii-5 importatori	79,0	75,7	86,7	93,6	95,1	94,9	81,4	82,0	99,1	95,5	88,4

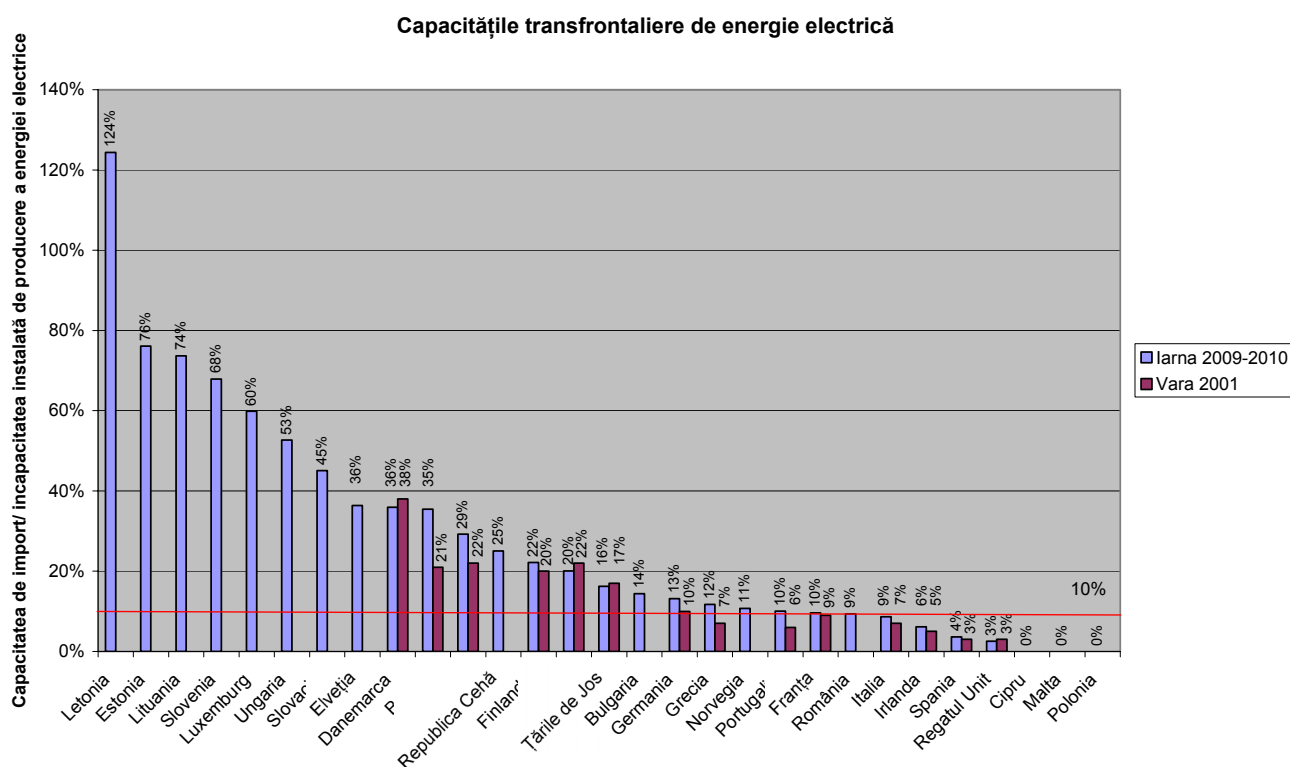
Sursa informațiilor: Eurostat

În ultimii zece ani, importurile nete de energie electrică ale UE-27 au fost relativ stabile; totuși, se pot remarca diferențe semnificative între statele membre. În 2007, importurile nete de energie electrică în UE-27 au crescut până la 10,5 TWh. În rândul statelor membre ale UE-27, Franța a fost în mod tradițional cel mai mare exportator net de energie electrică, iar Italia, cel mai mare importator net de energie electrică. În cazul țărilor a căror capacitate internă de producție a energiei electrice nu va fi suficientă pentru a acoperi consumul de electricitate în timpul perioadelor de consum maxim, capacitatea de interconectare este în mod obișnuit suficientă pentru a satisface cererea.

Adecvarea capacității de interconectare nu este definită în legislația europeană, iar Directiva 2005/89/CE nu a introdus un anumit nivel obligatoriu de interconectare între statele membre. Totuși,

la Consiliul European de la Barcelona din 15 și 16 martie 2002 s-a stabilit un nivel de interconectare țintă de minim 10% din capacitatea de producție a energiei electrice. Un nivel scăzut de interconectare are ca efect fragmentarea pieței și constituie un obstacol în calea dezvoltării concurenței. Existența unei capacități adecvate de interconexiune fizică pentru transport, fie ea transfrontalieră sau nu, este esențială, însă nu reprezintă o condiție suficientă pentru buna funcționare a concurenței. Lista completă a liniilor de interconectare transfrontalieră este furnizată în anuarul statistic al ENTSO-E¹⁰.

Valorile fizice ale liniilor de interconectare transfrontalieră diferă considerabil de capacitatea disponibilă în prezent în rețelele de transport interconectate cu foarte multe noduri din Europa. Din punct de vedere al planificării, valorile capacității totale de transfer (CTT) și ale capacității nete de transfer (CNT) sunt necesare pentru ca administratorii de pe piață să își anticipeze și să își planifice tranzacțiile. Graficul de mai jos ilustrează capacitatea reală de transport transfrontalier pentru perioada de iarnă 2009¹¹:

Implementarea obiectivului pentru 2020 referitor la ponderea energiei din surse regenerabile va necesita dezvoltarea ulterioară și consolidarea infrastructurii rețelei, inclusiv a rețelelor și interconexiunilor inteligente. Directiva 2009/28/CE solicită statelor membre să urmeze etapele necesare pentru a asigura realizarea evoluțiilor necesare, pentru accelerarea procedurilor de autorizare a infrastructurii rețelei și pentru coordonarea aprobării infrastructurii respective prin proceduri administrative și de planificare, pentru dezvoltarea ulterioară a producției de energie electrică din surse de energie regenerabilă. În anexa 1 la prezentul raport este prezentată o listă a proiectelor de interconectare transfrontalieră planificate în viitorul apropiat și raportate de autoritățile naționale (sau

¹⁰ <http://www.entsoe.eu/index.php?id=55>, anuar statistic, Statistical Yearbook, Tabelul de date T9 privind liniile transversale de intercomunicație.

¹¹ Valorile CNT ale transportului ENTSO-E pentru iarna 2009-2010 au fost utilizate prin însumarea valorilor de import pentru fiecare țară și prin luarea în considerare a restricțiilor generale la import în cazul în care acestea au fost declarate. Pentru capacitatea instalată de producție a energiei electrice au fost utilizate valorile Eurostat 2007.

cunoscute pe altă cale).

ARTICOLUL 7: RAPORTARE

Monitorizarea și raportarea securității aprovizionării cu energie electrică constituie deja o obligație impusă prin articolul 4 din Directiva 2003/54/CE. În conformitate cu articolul respectiv, statele membre sunt obligate să elaboreze un raport bienal cu trimiteri precise la echilibrul ofertă/cerere pe piața națională, la planificarea noilor investiții pentru următorii cinci ani sau mai mulți, la capacitatea, calitatea și nivelul întreținerii rețelei; precum și la măsurile destinate să acopere cererea maximă și deficitul potențial. Conținutul și domeniul de aplicare ale raportului de monitorizare sunt explicate suplimentar la articolul 7 din Directiva 2005/89/CE.

Majoritatea statelor membre furnizează rapoarte cu informații privind consumul și producția de energie electrică prevăzute, precum și necesitățile privind producția de energie electrică și investițiile în rețele cu termenul mai lung de 20 de ani. Concluzia generală care se desprinde din rapoartele naționale privind adecvarea sistemului de energie electrică este aceea că situația urmează să se mențină similară cu starea actuală.

Calitatea raportării variază în rândul statelor membre. O serie de state membre au publicat informații cuprinzătoare și care acoperă toate aspectele identificate de directivă (de exemplu Finlanda), în timp ce alte rapoarte ar putea fi îmbunătățite prin furnizarea unor detalii suplimentare. De exemplu, rapoartele care provin de pe piețele mai puțin mature nu descriu în mod suficient modul în care funcționarea piețelor lor en gros va contribui la adecvarea producției și a transportului de energie electrică.

Cel de-al treilea pachet energetic a adus schimbări importante în ceea ce privește monitorizarea aranjamentelor. Raportul ENTSO-E de previziune a adecvării sistemului pentru perioada 2010-2025 a reprezentat prima încercare de a evalua adecvarea sistemului de energie electrică la nivel european. Noul plan de dezvoltare pe o durată de 10 ani va acoperi toate aspectele care sunt relevante pentru monitorizarea siguranței aprovizionării cu energie electrică – din punct de vedere al adecvării producției energiei electrice și a transportului.

Comisia a propus îmbunătățirea cadrului actual de reglementare, care impune statelor membre obligații de raportare referitoare la infrastructura de energie electrică, printr-un proiect de regulament privind informarea Comisiei pe tema proiectelor de investiții în infrastructura energetică din cadrul Comunității Europene.

CONCLUZII

Statele membre au pus în aplicare în mod efectiv dispozițiile directivei, prin instituirea unor noi dispoziții legislative sau prin utilizarea dispozițiilor existente rezultând din alte legislații europene. Pe termen scurt, capacitatea de rețea și producția de energie electrică par să fie suficiente pentru a face față cererii de energie electrică la nivel european. Totuși, situația este mai puțin clară pe termen mediu și lung. Centralele vechi de producție a energiei electrice vor trebui înlocuite. Pentru aceasta, trebuie să existe semnale clare la nivelul pieței privind noi investiții, iar statele membre trebuie să fie atente la întârzierile pe care le-ar putea provoca procedurile lor de planificare. Accesul la finanțare ar putea fi mai dificil în actualul climat economic.

Statele membre trebuie să se pregătească și să ia în considerare pe deplin efectele introducerii în sistemele lor a unei cantități mari de ESR, în special a energiei eoliene on- și offshore. Pe măsură ce nivelul de penetrare crește, o astfel de integrare va necesita modificări ale normelor și procedurilor de echilibrare, pe lângă investiția considerabilă în rețele care va fi necesară, în timp, pentru a adapta noul profil de producție a energiei electrice. În mod similar, se poate să fie necesară luarea în calcul a

modificării tiparelor cererii pe măsură ce măsurile privind eficiența energetică, inclusiv contoarele inteligente, vor intra în vigoare. Astfel cum susțin autoritățile de reglementare, sistemele pe bază de stimulente ar trebui utilizate pentru a facilita investițiile într-o rețea nouă și ar trebui avută în vedere utilizarea tehnologiei rețelelor inteligente.

Cel de-al treilea pachet energetic va aduce modificări importante la nivelul monitorizării securității aprovizionării cu energie electrică. Obligația ENTSO-E de a întocmi un plan de dezvoltare pe o durată de 10 ani care să acopere toate aspectele relevante pentru monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică – din punct de vedere al adecvării producției energiei electrice și a transportului, reprezintă un important pas înainte. Deși lipsit de caracter obligatoriu, planul respectiv va oferi o bază adecvată pentru codurile de rețea ale ENTSO privind siguranța și fiabilitatea rețelei.

Pe măsură ce UE se apropie de obiectivele climatice pentru anul 2020, statele membre vor trebui să fie tot mai vigilente în ceea ce privește posibilele problemele legate de securitatea aprovizionării cu energie electrică și să adopte din timp măsurile adecvate pentru a își moderniza și adapta sistemele la noile provocări, astfel încât consumatorii să poată beneficia de o aprovizionare cu energie electrică de calitate, cu emisii reduse de carbon și continuă.

Prezentul raport a explicat o serie din evoluțiile viitoare în sistemul european de energie electrică, în special în ceea ce privește integrarea unei ponderi importante de energie din surse regenerabile, și necesitatea de a limita emisiile de gaze cu efect de seră în sectorul energetic: trecerea de la combustibil către energia electrică în mixul energetic general; mărirea distanței dintre producție și punctele de consum din cauza utilizării sporite a energiei din surse regenerabile; intermitența surselor regenerabile importante (energie eoliană și celule fotovoltaice solare), care crește necesitatea unei capacități de echilibrare, fie convențională, fie regenerabilă; rolul potențial sporit al importurilor de energie electrică din afara granițelor UE datorită potențialului ridicat al „electricității ecologice” în regiunile învecinate. Aceste evoluții vor necesita investiții masive și sisteme de stimulente adecvate pentru a furniza investițiile respective la momentul oportun, asigurând simultan concurența, durabilitatea și siguranța aprovizionării cu energie electrică. Prin urmare, Comisia Europeană pregătește în prezent un pachet privind infrastructura energetică, al cărui rol va fi de a încuraja dezvoltarea infrastructurii energetice europene. Noul pachet se va baza pe actualul cadru TEN-E și va stabili un set complet de politici, luând în considerare procedurile și finanțarea existente pentru dezvoltarea infrastructurii.

**Lista intențiilor de investiții raportate în sectorul interconectării transfrontaliere
pentru următorii cinci ani**

1. Franța-Belgia;
2. Franța-Spania;
3. Franța-Italia;
4. Bulgaria- Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei;
5. Danemarca-Norvegia;
6. Estonia-Finlanda;
7. Estonia-Letonia;
8. Finlanda-Suedia;
9. Suedia-Norvegia;
10. Suedia-Lituania;
11. Lituania-Polonia;
12. Grecia-Turcia;
13. Germania-Polonia;
14. Germania-Țările de Jos;
15. Irlanda-Regatul Unit;
16. Regatul Unit-Țările de Jos;
17. Regatul Unit-Belgia;
18. Regatul Unit-Franța;
19. România-Serbia;
20. Slovacia-Ungaria;
21. Slovenia - Italia;
22. Austria – Ungaria;
22. Austria - Italia;
23. Malta – Italia;
24. Portugalia-Spania.

De asemenea, Planul european de relansare economică ia în considerare sprijinirea integrării în rețea a energiei eoliene offshore. Cele două proiecte de integrare în rețeaua offshore sunt Baltic-Kriegers Flak și rețeaua Mării Nordului.